

GREVLINGEN

Medlemsblad for Naturvernforbundet i Oslo og Akershus

**Med Marka i ryggen ser vi
nå på byen og byggesonen**

MERK DEG MEDLEMSMØTER – SE SISTE SIDE

NATURVERNFORBUNDET
I OSLO OG AKERSHUS (NOA)

Ny giv i NOA?

Vi har feiret markaloven noen dager. Mange, mange tiårs arbeid er nedfelt i lovs form. Heretter skal det ikke bli lett å ta en bit her og en bit der. Ikke at vi helt skal glemme Marka og markaloven – nå er det forskriftene og anvendelsen av loven som må følges opp, før en ugunstig praksis melder seg. Men dette skal ikke lenger ta all tid fra et hardt presset sekretariat og styre.

Mange har lenge slått til lyd for andre oppgaver for hele vårt område – samferdsel, kollektivtransport, Oslopakkene, Fjordbyen, bytrærne, grønne lunger, turveier og grønne snarveier – og ikke minst hvordan vi skal forholde oss til den voldsomme by-

ekspansjonen, Oslo eser i praksis ut over alle (bydels- og kommune) grenser.

Hva slags Oslo vil NOA ha i fremtiden, spør Harald Julsrud betimelig og vil gjerne ha en diskusjon i NOA-systemet, inklusive Grevlingen. Han har vært leder i Naturvernforbundet i Oslo Vest. Som dere vil se av møteprogrammet (side 16) vil vi samle oss til en politikerhøring om samferdsel og et seminar om byutvikling i september, men la de tusen blomster blomstre i mellomtiden. (Skal for eksempel statsadministrasjonen flyttes til Skreia med forlengelse av Gardermobanen i gratis skytteltrafikk?).

'Eventyrskog' er nedfelt som et begrep i markaloven! Alle våre opplysninger om Eventyrskogene er nå samlet i brosjyrer. Markagrappa har vært ute og registrert tilsammen 140 områder i Oslo-marka. Nå har vi samlet de små områdene i fyldige brosjyrer med kart i bakpermen (se side 8).

En sjokkmelding for noen av oss, oversatt av de fleste: Mengden av ville bier og humler har avtatt urovekkende i de senere år. En rekke av artene som er påvist i Norge er på dramatisk tilbakegang eller har forsvunnet. De har en svært viktig funksjon i naturen som bestøvere av frukt- og bærplanter (se side 12).

Vel møtt til en meningsfylt time med dette heftet!

Frithjof Funder, redaktør

GREVLINGEN

Medlemsblad for Naturvernforbundet i Oslo og Akershus
Maridalsveien 120, 0461 Oslo
Telefon 22 38 35 20
e-post adresse: noa@noa.no
hjemmeside: www.noa.no
Bankgiro 1280.05.02347

Redaktør: Frithjof Funder, tlf. 22 21 14 71, e-post: hfunder@online.no
Redaksjonsassistent: Tom Ekeli, tlf. 47 40 01 81, e-post: tomekeli@online.no
Redaksjonen avsluttet 23. april 2009.

Forsidebildet viser utsikt fra Vardåsen, tatt av Helen Svensson.

© Naturvernforbundet i Oslo og Akershus 2009

All tekst i artiklene kan fritt gjengis med referanse til Naturvernforbundet i Oslo og Akershus' kvartalsskrift Grevlingen, årgang, nummer, artikkelforfatter og artikkel.

Fotografiene skal kun kunne gjengis etter innhentet tillatelse av fotograf og Grevlingens redaksjon.

Trykk: Grefslie Trykkeri Opplag: 5.100
ISSN 0803-6357

Grevlingen blir trykket på resirkulert papir.
Produktet du nå holder i hånden er dermed så miljøvennlig vi kan klare å lage det.

Innhold

- Nytt fra Vøienvolden
- Frønsvollen
- Markaloven og dens tre mødre
- Det nye styret
- Høvdingen av Marka
- Grønt dikt Caspari
- Markaloven i boks!
- Eventyrskogene
- Oslo i framtida
- Ville bier og humler
- Eiendomsrettene i Marka
- Jørgen Stubbesitter
- Sett og sakset
- Bokspalten

Frønsvollen

Frønsvollen har sesongåpning søndag 7. juni. Da er vi lovet at kuene skal være på plass og som vanlig er meteorologisk bedt om å stille opp med godt vær. Velkommen til en fin søndag på "setra"! Følg med på hjemmesiden og i NOAs Ark!

Våren er ikke helt kommet i gang på Vøienvolden ennå. Noe er på gang, skjærene krangler og lager støy, men det er lite vårlige toner fra kjøttmeisen. I januar og februar fikk vi 70 nye medlemmer, mars er ikke klar ennå. Det har vært lite telefoner de siste par månedene, men flere og flere henvender seg på epost. Det er flott, da kan vi kommunisere både enkelt og med ettertanke. Det første styremøtet med nytt styre er akkurat avviklet, det er en presentasjon av det nye styret inne i bladet.

Laila Holmen

Foto: Nikolai Norman

Nå er det også på tide å tenke på om du ønsker å tilbringe noen dager på Frønsvollen i sommer! Vi trenger litt hjelp til å se etter dyra, og du får koselige dager i skogen og rimelig "husleie"!

ÅRSMØTE NATURVERNFORBUNDET I OSLO NORD

Velkommen til årsmøte i Naturvernforbundet i Oslo Nord onsdag 27. mai kl. 19.00, Vøienvolden, Maridalsveien 120.

Alle Naturvernforbundets medlemmer som bor i Nordre Aker eller St.Hanshaugen bydeler har stemmerett.

Send oss din e-post-adresse, og du får nyhetene rett i postkassen!

Da mye av det som skjer i en forening har kort planleggingshorisont, er det vanskelig å få bekjentgjort arrangementer og nyheter i et kvartalstidsskrift. Derfor søker NOA å få flest mulig av våre medlemmer og sympatisører inn på en varslingsliste basert på e-post. Send din e-post-adresse til noa@noa.no, så får du oppdatering på nyheter ca en gang i måneden. Vi sender lista ut som blindkopi, slik at den ikke kan misbrukes.

GI ET BIDRAG TIL NATUREN Verv en venn!

Naturvernforbundet i Oslo og Akershus (NOA) trenger flere medlemmer, både aktive og støttemedlemmer. Dere er grunnlaget for vår aktivitet og innflytelse, og det er derfor vi ber deg om hjelp til å verve flere. Spør en venn, turkamerat eller nabo du tror kunne tenke seg å bli med. Om alle våre medlemmer verver én, så doubler vi medlemstallet!

Markaloven og dens tre mødre

av Knut Frigaard, styreleder i NOA

”Suksess har mange fedre”, heter et gammelt ord. Så også med markaloven. Den er nå vedtatt og det er utvilsomt en suksess. Media er følgelig fulle av dem som krever farskapet, enkeltpersoner og partier. Vi for vår del er litt usikre på farskapet, men vi er rimelig sikre på hvem som er lovens tre mødre.

NOA har stått på barrikadene for Marka i sine snart hundre år. Den historien skal ikke gjentas her, men vi tillater oss noen høyst subjektive og kanskje uhyøytidelige betraktninger om lovens siste år – eller så – som foster.

Det var naturligvis Miljødepartementet som la frem lovforslaget og gjorde grovarbeidet. Der satt som statssekretær den tidligere leder av Naturvernforbundet, **Heidi Sørensen**. Det var hennes oppgave å få til det som var politisk mulig, først og fremst mellom regjeringspartiene naturligvis, men også for å sikre loven bredest mulig støtte i stortinget. Med flertallet og en Soria Moria-erklæring i ryggen skulle man tro at oppgaven var relativt enkel. Men nei. Mellom regjeringspartiene var det betydelige meningsforskjeller og sogar innad i de enkelte partier var det motstandere av loven. Behovene for egenmarkering og partimarkering var store. Men det ble et lovforslag – et utrolig godt lovforslag for naturen og friluftslivet og deres bærekraft. Heidi Sørensen er derfor en klar mor for loven.

Så skulle lovforslaget ut i det åpne rom og til stortinget. Det

skulle bli en selsom affære. Politisk var situasjonen nå slik at partier som utgjorde flertallet på stortinget hadde lagt lovforslaget frem. Motstanderne av loven kunne derfor ikke håpe på å votere det ned. Deres strategi måtte derfor være å forsinke forslaget til over valget til høsten og håpe på en markafiendtlig regjering etter valget, slik som i 1981 da Willoch-regjeringen la et tilsvarende lovutkast i skuffen. Loven måtte derfor fremstilles som dårlig forberedt, uklar og i strid med fornuften og flertallets interesser. Som derfor måtte sendes tilbake til regjeringen.

Motstanderne av loven kunne ikke gjøre dette alene, det ville være for lett gjennomskuelig. De trengte med andre ord ”noen nyttige idioter” – i tillegg. Idretten var det påskudd som skulle sette hele loven i fare. Det var ikke nok, ble det hevdet, med formuleringer som ”idrett som naturlig kan innpasses i Marka” Også idrett som dårlig kunne innpasses i Marka måtte med. Dermed var hele lovforslaget som var et kompromiss, et skjørt kompromiss, i fare. Åpnet man for én endring måtte andre også få sitt. De store naturvernorganisasjonen (Den norske turistforening, Skiforeningen, Naturvernforbundet, Østmarkas venner og Oslo og Omland Friluftsråd) så denne faren og undertegnet på en fellesuttalelse som ba om at loven ble vedtatt slik den var, selv om de hver for seg hadde ønsker om endringer. NOA tok initiativet til uttalelsen og var blant dem.

Men idretten stod på for forandringer – anført utrolig nok av blant andre lederen i lokalavdelingen til et av regjeringspartiene, Jan Bøhler – og loven ble åpnet for endringer. Nå gikk det bra likevel: Idretten fikk ingenting, men muliggjorde at landbruket ble unntatt fra byggeforbudet og at markagrensen ble justert minimalt. For idretten ble forarbeidene ikke endret annet enn å presisere at kommersielle formål faller utenfor loven. En skjerpelse og en god løsning i tråd med forslag fra NOA og i samsvar med grensedragningen i idrettsmeldingen. Endringen for landbruket spiller heller ingen rolle idet landbruket er som all næringsvirksomhet i Marka underkastet friluftslivets og naturens bærekraftige utvikling, som før. Rene formelle endringer altså, realitetene forble som før.

De som reddet loven som ”verst det gjaldt” det var to kvinner, saksordfører **Inga Marte Thorkildsen** og Oslos eneste representant i stortingskomiteen, **Marianne Marthinsen**. Klare mødre til loven.

Når det gjaldt selve stormløpet mot loven kunne motstanderne ikke få det til uten en budbringer og fant den i Aftenposten. Det kunne på et tidspunkt se ut som om spalteplassen, var omvendt proporsjonal med hvor mange innsenderne, de intervjuede representerte, til saklighetsnivået og til graden av inhabilitet. Barn ble intervjuet, avdankede idrettshelter med egeninteresse så det holdt, fikk

forrang for etablerte friluftsforsorga-
nisasjoner som representerte
100–200 tusen medlemmer.

Selv om loven nå er i havn har
NOA ingen illusjoner om at
kampen for Marka er slutt med
dette. Vi ruster oss til nye
trefninger først og fremst for å
omsette lovens ord i handling,
men også mot den avsporing de
norske don quijoter stiller til i
sin kamp mot vindmøllene.
Men vi må huske hvem som var
naturens og Markas venner når
verst det gjaldt. Det var **Heidi
Sørensen, Inga Marte Thorkild-
sen og Marianne Marthinsen.**

Det nye styret

På NOAs årsmøte 25. mars ble
styreleder Knut Frigaard gjen-
valgt med akklamasjon av et ty-
vetalls fremmøtte. Styreleder
og varamedlemmer velges for
ett år av gangen, mens styre-
medlemmer velges for to år.
Det øvrige styret består etter
valget av Andreas Olsen, Bernt
Bull, Berit Saghaug Mørck og
Jørn Erik Bjørndalen. Marte Bly-
stad blir 1. varamedlem, og
Johs Oraug 2. Valgkomiteen for
2010 blir Christian Pedersen,
Jan Häusler og Sidsel Selvik.
Den fylldige årsberetningen for
2008 på hele tolv tette A4-sider
viser en imponerende aktivitet
– det avtroppede styret har be-
handlet nesten 100 saker! Og
slik ser det ut til at det må fort-
sette. Styret har blant annet
måtte prioritere de to rettssak-
kene NOA fortsatt er involvert i
(tolkningen av miljøinforma-
sjonsloven og bevaringen av
Husebyjordene), arbeidet med
markaloven og markaforskrif-
ten, de tyngste høringsutta-
lelsene, og fjordøyenes rettslige
beskyttelse.

Høvdingen av Marka

Han måtte bli 95 år før han (en stakket stund, kjenner jeg ham rett)
kunne puste ut ved milepælen, det lykkelige stortingsvedtaket om
markaloven. Alle vi som nå gleder oss over milepælen, tilbakeslag
etter tilbakeslag være glemt, også de siste ukers hjerte i halsen – alle
vi takker han med den største steyer-evnen – Erik Sture Larre. Jeg tror
ham på hans ord om at det er Marka og markaarbeidet som har gitt
livet mening, fra han under krigen for alvor lærte hvilke verdier det
lå i Marka for ham selv og for hundretusner andre, og frem til i dag.
Innsatsen kanaliserte han gjennom sine verv i Oslo og Omland Fri-
luftsråd – sekretær (1946–1965), formann (1965–1986) og ordfører
i rådet (1986–). Uansett hvilke verv vi andre måtte bekle var han
den dominerende skikkelsen. Sammen med Nils Houge tegnet han
den såkalte sorte strek, ikke ulik den markagrensen vi nå har fått lov-
festet. I 1970-årene ble "flerbruk" løsenet, og en flerbruksplan måtte
man ha, etter tanken om sammenhengende områder hvor friluftsliv-
vet skulle veie tyngst, og andre områder hvor skogsdriften skulle veie
tyngst. Med moderne skogbruk kom problemer vi ikke har sett i
Marka siden jernverkenes tid. Larre var pådriveren for Friluftsrådets
forslag til slike planer for alle markene (1971–1975). Årsverk ble ned-
lagt på forværelset til hans kontor.

Larres ledelse av styremøtene var spesiell. Han var aldri noen stor de-
mokrat, men han var en strateg med klistehjerne og besatt den kol-
lektive hukommelse bedre enn noen annen. Han åpnet posten, leste
innholdet og foreslo hva vi skulle gjøre. Vedtak. Langt inn i neste sak
kunne han stoppe opp og overbevisende forklare hvorfor vi måtte
treffe motsatt vedtak. Han slet ut fire generalsekretærer.
Hans foreløpig siste verk er Friluftslivets hus på Frognerseteren. En
gave fra NOA får være Eventyrskog-stien derfra til Frønsvollen!

Frithjof Funder

GRØNT DIKT

Der svever et land i det skinnende blå;
ei stoltere vet jeg å nevne.
Men vil du dit opp over dalene nå,
to stridende ting må du evne.
Ti først må du seile med ørnen av sted,
høyt, høyt over jorden og kavet,
og så – må du vite å senke deg ned
og krype med mosene lave.

Theodor Caspari (1853–1948) var den store norske naturpoet i sin
levetid – i dag ofte ansett for litt vel ha-stemt, men det kan endre
seg. (Skrivemåten er lettere modernisert her.)

Markaloven i boks!

av Gjermund Andersen

Fredag 3. april kl 00.07 trykket Odelstingets medlemmer på stemmeknappene: Hele 55 for den foreslåtte Markaloven, bare 13 mot. Jubelen kunne slippes løs.

Etter at særlov ble et tema på midten av 1970-tallet og fram til i dag, har denne loven vært det overordnede og mest symbolmettede målet for Marka-organisasjonene. Nå er det nådd! NOA (tidligere ØNV) har vært med hele veien, fra (snm) "kuppet" Jens Gram inn i styret i Østlandske Naturvernforening i 1969 til vi kunne slippe jubelen løs på Stortingets publikumsgalleri natten til 3. april. NOAs innsats gjennom alle disse årene har vært avgjørende for at loven ble til, at den fikk så stor støtte i Stortinget og for at den ble så bra.

Kampen om verneområdene var lenge NOAs varemerke, med seieren i Spålen-Katnosa som det virkelige gjennombruddet. Fire prosent av Marka er nå vernet som naturreservat, og ytterligere fire prosent som landskapsvernområder (med kampen om Maridalen som den mest mediefokuserte).

Kampen mot skogbruket har NOA ført med styrke. Aksjonene i Skotjernfjell, Bjørnsjø-helvetet og oppunder Hvalpåsen ga viktig trykk på forvaltningen og skognæringen. Mange hundre hogstklager er sendt inn i årenes løp, sjelden med full seier, men med betydelige resultater i form av spart natur, og et ikke ubetydelig press på forvaltningen. Og NOAs trykk for alternative skogbruksmetoder, og vellykkede seminar om temaet i 1991, har gitt full uttelling i Oslos kommuneskoger.

Kampen for naturopplevelse som suksesskriterium for Markaforvaltningen har også stått sentralt i arbeidet vårt, fra rapporten om "Markas evige verdier" i 1988, via studieturer og seminar om naturopplevelse i skog og Grønn Liste for Oslo-marka, og fram til de siste årenes registrering av "Eventyrskogene" som nå har fått en egen vernehjemmel i den nye loven(!).

Kampen mot ulike inngrep har hele tiden krevet innsats, men særlig noen milepæler fikk større betydning enn andre: Det ble ikke noen golfbane i Maridalen. Den av NOA initierte folkeaksjonen for vern og mot golf fikk mye oppmerksomhet og fullstendig gjennomslag. Ønskene om å legge Ringeriksbanen gjennom Marka fikk aldri gjennomslag, den måtte pent forholde seg til at Markas viktigste verdi er friluftsliv og naturopplevelse.

Men gjennombruddet for Markaloven kom med kampen mot Løvenskiolds planer om å bygge om plassen Bonna, i hjertet av Nordmarka, til konferansesenter. Da gnistret det stygt i noenhvers øyne, og en spontant arrangert underskriftskampanje samlet inn mellom ett og to tusen underskrifter bare ved noen timers innsats fra NOAs frivillige ved Sognsvann en søndag formiddag.

Ballen begynte å rulle da Jens Stoltenberg syklet inn til Bonna, satte seg på trappa og sa at konferansesenter kom ikke på tale. Derimot en egen lov for Marka. Valgkamp og enighet på Soria Moria, oppstart av lovprosess og forslag ut til høring. Vi var i gang!

Mange har bidratt til at Markaloven endelig ble virkelighet. Uten Oslo og Omland Friluftsråd og dettes rådsordfører Erik Sture Larre hadde vi ikke hatt noen Markagrense, og uten Mar-

Ullvålseter en solblank dag – til fots, med barnevogn eller sykkel!

Foto: Gjermund Andersen/NOA arkiv

kagrense hadde vi høyst sannsynlig ikke hatt noe område å lage vernelov for. Uten Turistforeningen og Skiforeningen, og alle de lokale organisasjonene, hadde det vært mye mindre bruk av Marka, og derved mindre vernetrykk. Og uten NOAs kamp for Markas kvalitative innhold hadde vi aldri fått en hjemmel for å kunne verne eventyrskogene – de mest opplevelsesrike områdene i Marka.

Det er sagt at det er jentene som redder friluftslivstradisjonene. Det er jentene som er kulturbærerne, som sosialiserer de nye generasjoner inn i friluftslivskulturen. Gutta har litt lettere for å dyrke de "barske glæder", noe som er viktig inspirasjon for ungdommen, men ikke tilstrekkelig for å skape et hjerterom for friluftsliv og naturopplevelse for barna i den viktigste tiden for forming av verdier og interesser. Også i det politiske spillet om Markaloven har vi måttet satse på jentene, eller rettere sagt på tre av dem: Heidi Sørensen har som statssekretær satt sitt merke på lovutkastet, og i Stortinget har Inga Marte Torkildsen og Marianne Marthinsen gjort en fenomenal innsats for å løse loven gjennom, stor motstand fra skognæringen og anleggsidretten til tross. De, og alle Marka-entusiastene i NOA og de andre Marka-organisasjonene, fortjener en diger takk for innsatsen, for loven og for at framtidige generasjoner nå får en sjanse til å oppleve og bruke Marka også i framtiden. Tusen takk!

Hva var det vi fikk?

Før arbeidet med Markalov startet opp, framsatte NOA fire krav:

- Varige, lovfestede grenser

- Hjemmel for å verne områder av hensyn til friluftsliv
- At loven skulle omfatte all virksomhet i Marka
- Ett forvaltningsorgan, ett forvaltningsregime

Disse kravene er innfridd, helt eller delvis:

- Markagrensa er fastsatt i loven, og arealet omfatter ca 1700 km²
- Vernehjemmel for eventyrskogene gikk gjennom uten problemer
- Skogbruket slapp å få sitt regelverk inn under Markaloven, men lovarbeidet slår fast at "Landbruk ... kan derfor i henhold til formålsparagrafen bare tillates dersom slik drift er forenlig med naturvern, naturopplevelses- og friluftshensyn. Friluftsliv og naturopplevelse er gitt forrang i forhold til all næringsvirksomhet, herunder landbruk."
- Til tross for at skogbruket ikke ble lagt inn under loven, og kommunene fortsatt skal bestyre planverktøyet for arealplanlegging og byggevirksomhet, er det fastsatt at alle klager på vedtak, uansett type og uansett hvilke kommune, skal gå til Fylkesmannen i Oslo og Akershus, slik at praktiseringen av loven og forvaltningen blir uavhengig av næringspolitikk og lokale ønsker om å "utvikle" områder næringsmessig.

Loven gir et generelt bygge- og anleggsforbud for alle tiltak i Marka som strider mot formålet, men det er gitt adgang til at kommunene kan lage egne kommunedelplaner for delområder, for eksempel Maridalen og Sørkedalen. Det er også gitt adgang til å gi ulike tillatelser eller dispensasjoner. Tiltak som svek-

ker friluftslivet og naturopplevelsen blir forbudt. Som Erik Sture Larre tydelig framførte allerede i 1986: "Hvis vi vil bevare Marka, må vi nødvendigvis si nei til dem som angriper den." I sluttspurten greide dessverre kjendisene Vegard Ulvang og Aslak Sira Myhre å få Aftenposten med på en gedigen kampanje mot loven. Avisen valgte å låne øre til hobbyjurister framfor fagfolk, og til enkeltpersoner framfor de organisasjoner som representerer friluftslivet. Med kraftfull propaganda om at loven var en trussel mot friluftslivet, greide de å lage så mye støy at politikerne ble usikre. Resultat ble at idretten fikk litt videre plass i formålsparagrafen, og at landbruket slapp unna byggeforbudet.

Dette anslaget var uheldig, ikke fordi idretten fikk så mye – i praksis svært lite i forhold til det opprinnelige forslaget, men fordi det åpnet døra på gløtt for skogbruksinteressene. Og disse visste å utnytte sjansen da en allerede ferdigforhandlet enighet ble tatt opp til ny diskusjon. Resultatet er at skogeiere fortsatt vil kunne få tillatelse til å bygge hytter, under dekke av at det er "skogshusvære" eller til veibygging til hytter under dekke av at det er "driftsveier". Men både formålsparagrafen og reglene etter miljøinformasjonsloven gir oss gode verktøy, så helt enkelt skal det ikke bli!

For det er utfordringen i fortsettelsen: Ingen lov er bedre enn den praksisen som fester seg i den første tiden etter at loven er blitt gjort gjeldende. Nå begynner det viktige arbeidet med å gi loven praktisk innhold. Og der skal NOA fortsette – i første rekke!

EVENTYRSKOGENE

Marka på sitt beste

av Helen Svensson

I løpet av to år er åtte brosjyrer laget om eventyrskogene i Sørmarka, Lillomarka, Nordmarka, Romeriksåsene, Krokskogen og Kjekstadmarka. Markagrupperne vært ute og registrert tilsammen 140 områder i Oslomarka. Nå har vi samlet de små områdene i fylldige brosjyrer med kart i bakpermen. NOA ønsker at turgåerne skal ta turen inn i de gjenværende eventyrskogene der du kan oppleve stillheten, de dype trolske skogsrommene, stor variasjon i terreng og bortgjemte tjern. Pos-

tene er lette å komme til slik at også barnefamilier kan ta seg inn til postene.

Prosjektet er finansiert av DNB Nor Sparebankstiftelsen, Akershus fylkeskommune og spillemiddelordningen. I heftet finner du informasjon om eventyrskogs-kriteriene, områdebeskrivelse for det aktuelle området og umerkede poster.

Brosjyre for Frønsvollen og Gausesteinmarka finnes i trykket ut-

gave. Brosjyre for Vardåsen i Asker, Småvannsbu i Kjekstadmarka, Lillomarka, Spålen og Krokskogen ligger som pdf-utgave på våre hjemmesider www.noa.no.

I løpet av våren jobbes det med å få trykket utgaver i bruk, og det søkes om midler til å trykke brosjyrene som enda ikke er trykket samt videre utvikling av nye områder som det kan lages brosjyrer om. NOA skal også merke en eventyrsti fra Frognerseieren Fri-luftssenter til Frønsvollen.

Foto: Gjermand Andersen

Alle eventyrskogsbrosjyrene ligger ute på våre nettsider fra begynnelsen av mai. Ønsker du et av våre trykte kart, ta kontakt med NOA, eller print ut fra hjemmesiden www.noa.no eller noa@noa.no.

De koster kr30,- per stykk pluss porto ved forsendelse, det vil si kr 50,- per forsendelse.

Du har sikkert dine drømmesteder i Marka. La oss få del i dem! Kanskje oppdager vi noe nytt, noe vi ikke fikk med oss i vårt arbeid. Selv om det systematiske arbeidet er slutt, vil vi fortsette å registrere nye eventyrskoger når vi får tips. Så ikke nøl: Send oss en kartskisse eller noen ord – eller aller best: Vis oss din eventyrskog!

Hva slags Oslo vil NOA ha i framtida?

av Harald Julsrud

Etter vel tre år i styret for Naturvernforbundet i Oslo Vest føler jeg at NOA mangler en overordnet policy for sitt arbeid i Oslo by. Der de fins, pusler hvert av lokalagene og spesialgrupper med sitt så godt de kan. Men mange av saksfeltene overskrider bydelsgrensene, og et overordnet syn på byutviklingen i Oslo mangler. Jeg skjønner godt at NOA har måttet konsentrere sine ressurser om Marka-problematikken. Men ettersom markaloven nå er på plass, burde det være på tide med en debatt om NOAs holdning til hva slags Oslo vi ønsker oss i framtida. I håp om å starte et slikt ordskifte, har jeg formulert noen tanker av overordnet karakter om dette problemfeltet.

Skal det fortsatt bygges flere boliger og flere arbeidsplasser innenfor nåværende bygrense, samtidig som Marka-grensa skal holdes og ingen grønne lunger (turveger inkludert) nedbygges, vil NOA snart befinne seg i en tap-tap-situasjon!

Skal Oslo vokse – og det synes alle partiene enige om, dessverre – er det jo ikke bare de arealer selve boligene og arbeidsplassene krever det er snakk om, men også konsekvensene det medfører i form av behov først for flere barnehager og butikker, dernest for skoler, idrettsanlegg o.l. Hvor kan slike arealer finnes uten at grønne lunger og turveger blir nedbygd? Etter at Filipstad-utbyggingen er fullført, er det neppe aktuelt å fylle ut mer av indre fjordbasseng. Og skulle noen finne på å ville fylle ut Frogner- og/eller Bestumkilen, må NOA iallfall gå imot det.

Hvor skal utviklingen gå?

Foto: Gjeirund Andersen/NOA.arkiv

Sjøl om det skulle bli satset mye på å bedre kollektivtilbudet i og inn til Oslo i åra som kommer, vil likevel fortsatt vekst i Oslo gjøre byen mindre trivelig. Noen vil alltid bruke bil heller enn kollektive tilbud, og noen må det dessverre. Det vil føre til mer støy, eksos og annen forurensing. Dårligere framkommelighet for syklistene og fotgjengere kan vanskelig unngås. Livskvaliteten for byens innbyggere vil da bli betydelig redusert!

Nullvekst i Oslo

Etter min mening bør NOA søke å påvirke de politiske partiene til å innse at nullvekst innenfor nåværende bygrenser er eneste vegen å gå for å få et sunnere og triveligere Oslo for framtidige generasjoner. En slik nullvisjon må ses på som et overordnet, men uoppnåelig mål. Det vil naturligvis alltid skje en viss fortetting og gamle hus vil rives og erstattes av større bygg. Men ingen nye større utbygginger bør finne sted!

Slå Oslo og nabokommunene sammen!

Mange politiske partier har innsett at vi har for mange kommuner i Norge, og en reform er vel på trappene. I den sammenheng bør NOA gå sterkt inn for en sammenslåing av Oslo og en del av nabokommunene. Mest natur-

lig er det at byen slås sammen med Bærum, Oppegård og Lørenskog – kanskje også Nittedal, Ski og Asker. Da kunne den ønskede vekst skje på disse arealene. I et slikt Stor-Oslo ville det også bli lettere å få til gode, helhetlige kollektiv-løsninger. Både Bergen og Trondheim har for lengst greidd å inkorporere nabokommuner, og er derfor i dag ikke i samme prekære pressituasjon som vi.

Konklusjon

Ønsker NOA ikke å gå inn for slike overordnede politiske løsninger, tror jeg foreningen må finne seg i å slakte noen kuer som hittil har vært hellige, dersom turveger og allment tilgjengelige grøntarealer skal kunne spares. Jeg tenker da på byens skolehager, parsellhager og sist, men ikke minst kolonihagene! Skolehagene er allerede i stor grad omregulert til andre formål, og med et vel-etablert såkalt SFO-tilbud ved alle skoler, står vel resten snart for fall. Parsellhagene representerer ikke store arealer, men det gjør kolonihagene.

Jeg er klar over at de som disponerer tomter i kolonihager representerer nærmest en subkultur i byen. Ofte går hus og hager i arv fra generasjon til generasjon. Dette er imidlertid ingen norsk tradisjon, men noe Oslo har tatt etter storbyer lengre sør i Europa. Der er byene større og mange vokste fort uten at nok parker ble planlagt. Dessuten mangler disse byene friområder i rimelig nærhet hvor befolkningen kan søke rekreasjon. Oslo med fantastiske rekreasjonsområder like utenfor byen til fjords og til skogs, skulle

ikke ha særlig behov for kolonihager. Opprinnelig hadde nok kolonihagene også et sosialt tilsnitt ved at vanlige byborgere skulle få billig frukt og grønnsaker – et behov som ikke er til stede i dagens Norge. Det er naturligvis pent å ha disse grønne arealene i byen, men er det rimelig at bare noen få skal ha enerett på dem? Og må byen vokse innenfor sine nåværende grenser, kan de da fortsatt være "hellige" for NOA?

MINDRE HELSEULIKHETER I GRØNNE OMRÅDER

Lege og NOA-medlem Jørgen Vogt har sendt oss dette interessante klippet fra Tidsskrift for Den norske lægeforening nr 24, 2008 om gunstige dødelighetstall i forbindelse med grønne områder. Konklusjon: Det er sunnere å bo i grønne områder, enn andre steder:

"Helseulikheter mellom fattige og rike er mye mindre i grønne områder, viser en studie fra England (Lancet 2008; 372: 1655–60). Mortalitetsdata fra 2001–05 for 366 000 personer under pensjonsalder ble brukt for å studere sammenhengen mellom inntekt, mortalitet og grønne områder som parker og skog.

På steder med mest grønne områder var helseulikhene mellom fattige og rike halvert i forhold til de minst grønne områdene (IRR = 1,9 i minst grønne områder og 1,4 i de mest grønne). Forskjellene var enda større for mortalitet fra hjerte- og karsykdommer (IRR = 2,2 i de minst grønne områdene og 1,5 i de mest grønne områdene)."

Skogens rolle i klimasammenheng

Etter årsmøtet holdt professor Mikael Ohlsson fra Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB) et foredrag om skog, skogbruk og karbondynamikk. Utslipp av karbondioksid CO₂ til atmosfæren fremmer drivhuseffekten. Det er altså et poeng å redusere utslippene. Ved å utnytte skogens evne til å oppta og lagre CO₂ har vi regnet med at skogplanting er et godt hjelpemiddel, og skogbrukerne har trodd at ny hurtigvoksende skog er en bedre opptaker av CO₂ enn gammel mer stillestående skog.

Mikael Ohlsson viser til at rundt 99 prosent av skogens innhold av CO₂ er lagret i rotsystemet og i symbiotiske organismer i skogbunnen. Av tidsskriftet Nature fremgår det at trær fortsetter å ta opp CO₂ også når de er svært gamle, og at gammelskogen er undervurdert som lagringsplass for CO₂. Når trærne hogges eller dør frigis den CO₂ de har bundet etter hvert. Underforstått; ved flatehogst nedbrytes organismene i den tørrlagte skogbunnen, mens de i langt høyere grad overlever ved plukkhogst. Ganske revolusjonerende funn og konklusjoner som snur opp-ned på dagens gode latin i skogbruket, og har gitt oss noe å tenke på. Og ikke minst – det gir oss nok et argument for plukkhogst fremfor flatehogst!

Elgskadene

av Jørgen Vogt

En meget stor elgbestand har de siste tiårene ført til overbeiting av særlig furu, einer og rogn, slik at naturlig gjenvækst av disse treslagene mer eller mindre har opphørt i store deler av Marka, som for eksempel Vet-takollen sør i Nordmarka. Det blir enda større overvekt av gran, som elgen jo gjør liten eller ingen skade på, og dermed et fattigere skogbilde.

Det dreier seg om et typisk eksempel på menneskeskapt økologisk ubalanse. Fraværet av ulv, mange flatehogster som gir masser av elgføde i sommerhalvåret, samt elgjakt rettet mot okser framfor elgkyr, er til sammen egnet til å skape en bestandstetthet og et vinterbeitetrykk skogen ikke tåler. Løsningen synes dermed å være opphør av flatehogst, avløst av former for plukkhogst; og mer omfattende elgjakt, kanskje særlig på elgku. Muligens bør også åpning for et innslag av ulv overveies.

Noe må gjøres, ellers vil naturlig foryngelse av særlig furu og einer på sikt helt opphøre.

E-brev til redaksjonen

Torstein Dypdahls bekymring på side 11 i siste Grevling er det all grunn til å ta alvorlig. Det gjelder ikke bare våre fugler, men også våre firbente med kalver og hvalper. I Østfold arrangeres store nattorienteringsløp på våren til bekymring.

Med beste hilsen Nils Ekjord

Ville bier og humler

Nyttige insekter i dramatisk tilbakegang

av Frode Ødegaard, seniorforsker ved NINA

Ville bier og humler har en svært viktig funksjon i naturen som bestøvere av frukt og bærplanter. Nyere kartlegging viser en dramatisk tilbakegang for denne gruppen, og en rekke av de nærmere 200 artene som er påvist i Norge er på dramatisk tilbakegang eller har forsvunnet. Ville bier er spesielt sårbare på grunn av de spesielle krav artene stiller både til reirplass og blomster. Mangelen på kunnskap om denne gruppen er bekymringsverdig.

Norsk institutt for naturforskning (NINA) og Naturhistorisk museum (NHM) startet i 2007 et prosjekt under Nasjonalt program for kartlegging og overvå-

som mangfoldet av villbiearter minker over hele Europa som følge av gjengroing og naturinngrep. I Sverige har en tredel av villbiartene nå blitt så sjeldne at

ler ikke honning i store forråd. Bortsett fra humlene (som også er villbier) lever disse artene ikke i sosiale samfunn der individene samarbeider, men er derimot solitære. Etter at hunnbien er befruktet har hun alene ansvaret for reproduksjonen. Hun bygger «reir» – i hull i bakken, under steiner, i døde trær, murer eller i morkne trevegger. Eggene legges i små rom som utstyres med «matpakker» av nektar og pollen før lokkene legges på. Når larvene klekkes, kan de forsyne seg av maten.

Livet til villbiene er i høy grad spesialisert. Hver art er utviklet i et tett samspill med én eller noen ganske få blomsterarter. Viktige pollenplanter er blåklokke, rødknapp, selje, røsslyng og flere erteplanter og kurvplanter. Eggleggingen foregår samtidig med blomstringen til den spesielle plantearten. Seljespesialistene er aktive på våren, mens røsslyngspesialistene venter til august. At villbiene er spesialiserte i blomstervalget gjør dem til mer effektive bestøvere enn de generelle honningbiene. De fleste villbiene er varmekjære og finnes på de klimatiske mest gunstige lokalitetene i landet. Solrike, tørre sand- eller leirholdige bakker, sandstrender eller elvebred-

Foto: Oddvar Hansen, NINA

Fjellsmalbia (*Lasioglossum boreale*) ble funnet ny for Norge på Kvitsanda på Røros under kartleggingen i 2007. Da var den kun kjent fra to lokaliteter i Sverige (Jämtland og Abisko) og en i Japan. Dette er en av de ytterst få bieartene med nordlig utbredelse, mens gruppen som helhet dominerer mer på sørligere breddegrader.

king av biologisk mangfold, der kartlegging av ville bier inngår. Til tross for bienes viktige funksjon i naturen, har kunnskapen om denne insektgruppen til nå vært svært mangelfull. Foreløpige resultater fra studiene viser at en rekke arter som tidligere fantes over store områder i Sør-Norge ser ut til å ha forsvunnet. Villbienes nytteverdi som bestøvere for frukt- og bærvekster er uvurderlig. Internasjonalt er det en voksende interesse for villbienes viktige funksjon, samtidig

de regnes som utrydningstruet. Reduksjonen i bestandene av ville bier kan få store følger for artsmangfoldet, og for næringsgrunnlaget for mennesker og dyr. Amerikanske forskere har anslått den kommersielle verdien av bestøving bare i USA til 22 milliarder dollar. Bier står for en stor del av denne bestøvningen.

De ville biene er svært forskjellig fra de mer kjente, domestiserte honningbiene. De er ofte mindre, stikker sjelden og sam-

der er foretrukne og gunstige levesteder. Både egnede levesteder og store bestand av riktige blomsterplanter har blitt mer sjeldne i dag med de store endringene i kulturlandskapet de siste 100 år. Og det er nettopp dette kravet til forekomst av to sjeldne fenomener på samme sted, som gjør biene ekstra sårbare for miljøendringer. Når det gjelder humler, er disse litt mindre kresne på reirplasser, og her det litt mer uklart hva tilbakegangen hos enkelte arter skyldes. Sannsynligvis er det for humlene snakk om en kombinasjon mellom ugunstige arealendringer og klimaendringer.

I Norsk Rødliste 2006 ble ikke villbieartene vurdert på grunn av kunnskapsmangel. Den nye informasjonen om massiv til-

Gullsandbia *Andrena nigroaenea* på vei ut fra reirhullet sitt i en leirbakke i Trondheim.

akegang hos ville bier er et kraftig signal om at tilstanden i naturen er dramatisk endret. Artsdatabanken vil, på grunnlag av kunnskapen som nå foreligger, foreta en risikovurdering for ville bier i forbindelse med utarbeidelsen av den neste Rødliste som skal legges frem i 2010. Det understrekes også behovet for mer kunnskap om denne gruppen, som et grunnlag for en fremtidig kunnskapsbasert forvaltning.

Kontaktperson:

Seniorforsker Frode Ødegaard, mobil 99409578. E-mail: frode.odegaard@nina.no

Eiendomsrettene i Oslomarka

Det kan være god grunn til å sitere to av de tre siste avsnittene i kapitlet Allmennhetens rettigheter i Oslomarka, (et kapittel i Carl August Fleischer's bok Makt og rett. Om sikring av Oslomarka, fra 1972. Boken er fortsatt svært leseverdig, og lagt ut på NOAs hjemmesider). Legg merke til at 'eiendomsrettene' står i flertall. Så vidt vi vet er ikke utredningen juridisk holdbart bestridt – bare i praksis.

”Nøyaktig på samme måte blir det for allmennhetens rettigheter etter norsk lov og sedvane. Det innebærer at allmennheten har eiendomsrett til Oslomarka. Denne eiendomsrett er begrenset av de regler som gjelder om forholdet mellom denne rett og andre rettigheter i eiendommene, blant annet skogbrukernes. Allmennhetens eierrett etter alminnelig lov og sedvane går derfor ikke så langt at den for eksempel kan ta til med å hogge i skogen. Men det at retten er begrenset, er ikke noe særskilt for allmennhetens eiendomsrett (eller dens del av eiendomsretten – om man heller vil uttrykke det slik). Det gjelder i høyeste grad også den som vanligvis kalles eier.”

”Vi ser videre at det ikke finnes noe grunnlag for at den som har en del av eller en form for eiendomsrett – for eksempel skogbruksretten – skal kunne handle på bekostning av den som har en annen del eller en annen form for eiendomsrett. **Han har ikke noe rettskrav på å få ødelegge verdiene for dem som har eiendomsretten til friluftsliv og naturopplevelse** [fremhevet av red]. Å si at skogbrukeren står fritt til å ødelegge naturmiljøet gjennom veibygging, er ikke holdbart. Det er i virkeligheten like ubegrunnet som å anta at allmennheten i kraft av sin eiendomsrett fritt skulle kunne foreta handlinger på skogbrukerens bekostning.”

Nei til t-bane til Tryvann

Naturvernforbundet i Oslo Vest (NOV) advarer i et innlegg i Aftenposten i 29. desember sterkt mot at t-banen forlenges til Tryvannshøgda. Vi siterer fra innlegget: ”Ønsket om å få kollektivtransport til Tryvannstoppen er viktig for å redusere biltrafikken i området, og bedre tilgjengeligheten til Tryvann Vinterpark. Men en forlengelse av T-banen dit er et dramatisk teknisk inngrep i Marka. Øvresetertjern er inngangsporten til et uberørt eventyrrike av skog, myrdrag og viltliv. Antagelig det mest brukte opplevelsese- og turområde i Tryvannsåsen året rundt. En inngjerdet T-bane med strømskinne vil dele området i to. Mye av opplevelseseverdien vil gå tapt.”

NOV ser heller for seg en utvidet Voksenkollen t-banestasjon med enkel overgang til elektrisk drevne matebusser, som raskt, sikkert og miljøvennlig kjører opp til vinterparken.

Sett og sakset

Nidstangen – "nyttige idioter"

Men selv den sprekeste må av og til gå hjem og lese leksene sine. Ellers kan man ende som Aslak Sira Myhre: Som forvirret motstander av vårt århundres viktigste tiltak for å sikre Osloområdet for allmennheten. Det vil si som nyttig idiot for godseier Carl Otto Løvenskiold, Bærum.

Magne Lindholm, høyskolelektor i journalistikk, i Klassekampen 12. mars 2009. (Skal vi nevne Vegard Ulvang og Tor Øystein Olsen neste gang?)

Også naturvernets problem

Böddi er en mann av ånd i materialismens tid, den klassiske poesien og filosofiens våpendrager i et samfunn på vei mot analfabetisme.

Fra baksidepresentasjonen til Hallgrímur Helgason's Stormland, Oslo 2008

Til dem som utvider Godsterminalen på Alnabru – hørt om logistikk?

Containeromsetningen gjennom disse to havnene [Singapore og Hong Kong] samlet var større enn hele containeromsetningen i Vest-Europa. Det mest ufatte- lige er at denne omsetningen fant sted på et relativt begrenset område. Europeiske havner har mye å lære av den logistikkankengangen dette krever.

Nils Heggemsnes i læreboken Transportgeografi. 2002, side 38 (Med bedre logistikk lar det seg nok gjøre å få Alnaelva opp i dagen igjen, om man vill)

Ikke kims av romantikk

Min pappa tillverkede under 1950- og 60-talet skogsbruksmaskiner. Han læste Harry Martinson og till och med under provkörningar ute i timmerskogen opplevde han sterkt hans skogstämningar. Från Domänverkets Bispgården i Jämtland kom han tillbaka till verkstadsbullret och bekväm hur fint häst och karl hade arbetat i hop, hjälpte av hans första redskap. Han hade med sig rikt renstek och hans lodenrock luktade julgran.

Kerstin Ekman i Herrarna i skogen 2008 (s. 409)

Jørgen Stubbesitter

Geitebukken Egil

Barnas trivelige lekekamerat på aktivitetssenteret, den sosiale geitebukken Egil på Øvre Fossum besøksgård som kunne hoppe og gjøre triks, måtte avlives, har jeg lest i avisen. Matilsynet, dette groteske navnet på vår dyrevernetat, har bestemt. Så da så. "Dette er en trist sak for alle på gården", sier lederen, og har vel ingen annen mulighet enn å holde seg inne med overmakten.

Jeg rusler langt mer rastløst enn vanlig i bakkene ovenfor Liastua og tupper til steiner i eninga. Min kjære turkame- rat, naboens puddeltispe Leika, ser engstelig på meg. Og tar alt til seg – har hun gjort noe galt? Jeg roer meg ned for hennes skyld, og legger stemmen i et trygt og rolig leie. Leika merker krysskommunikasjonen som ingen annen, og undrer seg over sin gode venn. Ørene går frem og tilbake ettersom hun tar inn signalene.

Nede ved Jesperud setter jeg meg sammen med gutta i sol- veggen. Vi deler på sitteunderlaget, og fem mann knives om å klappe og klø bikkja. Her får jeg medhold og utløp for min aggresjon mot uvetted. Det skjer noe med barn som opplever noe slikt. De får et traume som det kan ta tid å komme over. Å miste en elsket geit slik, er som å miste hunden sin. Og avlivingen var helt unødvendig, Egil var frisk uten spor av munn- og klovsyke, skriver avisen. Det finner man ellers ut på besetninger uten å avlive dyrene. Stakkars barn.

Blinde Erling Stordahl fortalte for mange år siden ved Rid- derrennet om opplevelser med viltre gutter som falt helt til ro når de fikk legge hendene innunder den varme heste- mana. Med sine fire velutviklede sanser intakt kom han på bølgelengde med vilter ungdom. Traff deres sinn, så å si. Vi høres av.

LOKALLAG I NOA

Naturvernforbundet i Asker:	Arild Jansen, Pb 332, 1371 Asker, 66846814, ariljans@online.no
Naturvernforbundet i Bærum:	Finn Otto Kvillum, Fossilveien 6E, 1346 Gjetsum, 67542375, 90579532, ott-kvil@online.no Therese Werenskiold, 91137730, therese@apeland.no
Naturvernforbundet i Fet:	Liv Grøtvedt, Rovenveien 47, 1900 Fetsund, 63885210, 92097204, ligroetv@online.no
Naturvernforbundet i Lørenskog:	Margareta Bondevik, Løkenkollen 11, 1473 Lørenskog, 67902810, gretetrond@online.no
Naturvernforbundet i Nannestad/Gjerdrum:	Steinar Myrabø, Granerud, 2034 Holter, 91657691, smyrabo@online.no
Naturvernforbundet i Nes:	Marit Frøystad, Myrullveien 4, 2150 Årnes, 63903193, 92463277, marifro@online.no
Naturvernforbundet på Nesodden:	Peter Schölberg, Pb 251, 1450 Nesoddtangen, 66911437, pschjo@hotmail.com
Naturvernforbundet i Oppegård:	Mariella Memo, Pb 291, 1410 Kolbotn, 66802120, marimemo@online.no
Naturvernforbundet Oslo Nord:	Elin Tyse, Jutulveien 11, 0852 Oslo, 22690526, elintyse@c2i.net
Naturvernforbundet Oslo Vest:	Eystein F. Husebye, Pb 3157 Elisenberg, 0208 Oslo, 22141513, ey-f-hus@online.no
Naturvernforbundet i Skedsmo:	Elisabet Bolstad, Pb 27, 2001 Lillestrøm, 47623917, elisbo@gmail.com
Naturvernforbundet i Ski:	Stein Martinsen, Pb 232, 1401 Ski, 64872806, gaupestein@online.no
Naturvernforbundet i Vestby:	Kristian Vahl Østbye, Uglevn 15, 1555 Son, 64950099, 23462127, kristian.ostbye@idr.oslo.kommune.no
Naturvernforbundet i Ås:	Hans Erik Lerkelund, Pb 130, 1431 Ås, 64963999, 98849397, helerk@start.no
Studentlaget i Ås:	Victoria Maria Kristiansen, Pb 623, 1432 Ås, victoria.kristiansen@student.umb.no
Østkanten Naturvernforbund:	Bodil Motzke, Lindbäckv. 23F, 1163 Oslo, 22673177, 40497909, ostkanten@naturvern.no
Oslo Studenlag av NU og NNV:	Heidmarie Evensen, Krusesgt. 5A, 0263 Oslo, 40856024, jmanders@student.matnat.uio.no

Kontaktpersoner i kommuner uten lokallag

AURSKOG-HØLAND: Yvonne Ødegaard, Nannestadgata 1, 2000 Lillestrøm ENEBakk: Kjell Arild Ødegård, Vestbyveien 69, 1914 Ytre Enebakk, 47382810, tobjoelo@online.no FROGN: Sylvi Ofstad Samstag, Badehusgaten 15, 1400 Drøbak, 64935943 NITTEDAL: Hiltrud Hemmersbach, Marie Olsens vei 2, 1431 Hagan, 67079544, hiltrud.hemmersbach@c2i.net RÆLINGEN: Tom Bengtson, Runiveien 15, 2005 Rælingen, 63839835, tbengt@broadpark.no SØRUM: Helge Njaa, Brinken 2, 1920 Sørumsand, 63827933

Sverre Grimstad

har tydeligvis en mangeårig hobby som er til alle Marka-menneskers store glede og nytte. Alle vi som er opptatt av friluftslivets kulturhistorie, skogskjøtselens kulturhistorie, plassenes kulturhistorie etc, har alltid bladd frem til Grimstad hver gang Skiforeningens hefte Snø og Ski dumpet ned i postkassen – hans artikler opp gjennom årene har nærmest vært verd hele medlemskapet. Det å finne spor etter gammel virksomhet og grensemerker har vært en drivkraft, og satt en spiss på turene. Det å finne frem til dette fordrer mye forarbeide, graving i offentlige og private arkiver, Løvenskiolds blant andre, og studier av dokumenter og gamle kart. Søket fremgår av boken, og dokumentene og kartene er behørig gjengitt. For at vi også skal få oppdage de merkene han har funnet, og hvor de må være de han ikke har funnet, har boken kartskisser som viser vei.

Denne boken glir naturlig inn blant klassikerne i Marka-biblioteket, som lesebok, bruksbok, praktbok og oppslagsbok.

Sverre Grimstad
Nordmarka. Merker og mysterier
 Andresen & Butenschön
 Innb. fargeillustrert, 262 store sider
 ISBN 978-82-7981-053-7
 Pris kr 398,-

En liten grevling har fått bekreftet at det måtte komme en ny klassiker innen Markalitteraturen – og har skaffet seg fire fine kart for bilfrie turer rundt om nede i byen

Turkart Oslo

Friluftsetaten har igjen forbedret sine kart for turveiene i byen (altså utenfor markagrensen). Vi har turveier i Oslo med en samlet lengde på rundt 200 km. Nå foreligger byen delt inn på fire kartblad – vest, øst, sør og sentrum. Kartbladene er store nok og svært oversiktlige, og har mye fin informasjon om natur og severdigheter trykket på baksiden av kartbladene.

Denne bladfyk gikk i 2004 opp alle turveiene i Oslo. På planene (vedlegg til kommunedelplanen av 2001) var alle turveitraseene klart streket opp, og stort sett lette å følge i terrenget. For enkelte biter av turveiene er ikke eiendoms-, avtale- og lignende forhold avklart. Derfor har ikke Friluftsetaten markert disse bitene på de nye turkartene. Det er en mangel når kartene skal brukes til å gå tur etter, men på den annen side anskueliggjør de klart hva man må arbeide for. To eksempler kan være turvei B5 som er tenkt fra Forskningsveien via Bukkene Bruses vei, over Ring 3 og opp Gaustadskogen – bare en liten bit nær markagrensen er markert. Likeledes turvei D8 som har et avbrett mellom Kalbakken og Apalløkka skole ved Lilletjern.

Kartene fås gratis hos Friluftsetaten. Spør også på bibliotekene.

Returadresse:
Naturvernforbundet
i Oslo og Akershus
Maridalsveien 120
0461 Oslo

B

NORGE

P. P.

MØTEPROGRAM I NOA-REGI

Notér deg følgende datoer for hyggelige og lærerike treff!

Kveldsseminar om Markaloven

Tirsdag 26. mai arrangerer NOA kveldsseminar om Markaloven.

Vi gjennomgår loven slik den ble, og ser på mulighetene for å få en bedre forvaltning av Marka med dette nye verktøyet i hendene. Sted, tid og innledere vil bli lagt ut på www.noa.no
Sett av kvelden!

Bymiljøvandring i Oslo Sentrum

Vårt nye styremedlem Bernt Bull vil tirsdag 25. august ta med seg interesserte medlemmer på en byvandring der tema blir byutvikling og samferdsel.
For tid og sted, se www.noa.no

Senere arrangementer

Uke 36: Politikerhøring om samferdsel
6. september: Medlemmenes dag på Frønsvoll
29. september: Åpent møte om byutvikling og grønne lunger

VELKOMMEN!
Hilsen styret i NOA

NATURVERNFORBUNDET
I OSLO OG AKERSHUS (NOA)